"Masonluk Nedir ve Nasıldır" Adlı Kitap
Üzerinde Analitik İnceleme ve Eleştiriler – 20-A

Masonluğa Nasıl Girilir?- A

Bu kitabın önceki versiyonuna bakarsınız, onun başlığı "Nasıl Mason Olunur?" biçimindeydi. Fakat bu anlatımda başlık değiştirildi. Çünkü zaten çoğu kimse nasıl mason olunduğu ile değil Masonluğa nasıl girildiği ile ilgileniyor ve bu iki deyişi özdeş tutuyor. Bir diğer deyişle, Masonluğa girmekle hemen, o anda "mason" olunduğunu sanıyor. Öyle olmadığı kitabın daha önceki bölümlerinden bazılarında belirtilmişti. O nedenle şimdi nasıl girildiğine uzunca bir göz atalım. Anlatımlarla birlikte yer yer eleştiriler ve öznel görüşler de yer alacak.

Bir ülkedeki masonların toplam sayısı o ülkede Masonluğun ne ölçüde yaygın ya da etkin olduğunu gösteren yeterli bir ölçü değildir. İlgili ülkenin nüfusu da göz önüne alınmalıdır.

Kaldı ki, bir ülkedeki masonların toplam sayısının o ülkenin toplam nüfusuna oranı da Masonluğun ne ölçüde yaygın ve başarılı olduğunu gösterebilmek bakımından da yeterli değildir.

Çünkü birçok ülkede bir mason derneğine üye olanların sayısı ile düzenli olarak masonik etkinliklerde bulunanların sayısı farklıdır.

Eğer loca çalışmalarına sürekli olarak katılan toplam mason sayısı üyelerin yarısından çoksa, o ülkedeki masonların gerçekten masonik etkinlik içinde bulunduğu söylenebilir.

Aslında böyle bir oran bile tam ve doğru bir ölçü sayılmaz. Çünkü ilgili ülkede Masonluğun nasıl tanınmakta olduğunu, amaçları doğrultusunda ve ilkelerine uygun başarılı çalışmalar yapıp yapmadığını, yapıyorsa bunların kamuoyuna hangi düzeyde ve nasıl yansıttığını göstermez.

■ ■ ■

Toplumlarındaki masonların sayısının "çok" olduğunu sananlara toplam kaç kişi olduğu söylense şaşkınlığa düşebilirler. Nitekim kimileri Türkiye'de de çok sayıda mason bulunduğu sanır. Oysa günümüzde üç büşük locaraki toplam üye sayısının 25 bini bile zor bulduğu görülüyor. Bu masonların hepsi bir locada üye olarak kayıtlı ama birçoğu çalışmalara pek ilgi göstermiyor. Toplantılara katılma oranı göz ardı edilse bile masonların ülkenin toplam nüfusuma oranı "on bindeüç" dolayında… Dünya genelindeki oran ise bunun beş katı.

Masonluk açısından bakıldığında, şu soru hayli önemlidir:

«Bir ülkedeki mason derneklerine kayıtlı üyelerin sayısının nüfusa oranla yüksek oluşu, adayların Masonluğa alınması bakımından neyi gösterir?... Masonluğa girmenin hayli kolay olduğunu mu, girebilmek için gerekli niteliklerin çok kişide bulunduğunu mu, yoksa o ülkedeki insanların genel eğitim ve kültür düzeyinin diğer ülkelere oranla daha ileri olduğunu mu?»

Fakat bize Masonluk açısından değil, toplum açısından bilgi gerek!

Aslında bunlardan hiçbirini göstermez.

Tek bir ülkede masonların toplam sayısının ülkenin nüfusuna olan oranına bakılarak, bu konuda kesin bir yargıya varmak doğru olmaz. Buna ilgili ülkenin bilimsel, kültürel sosyal ve ekonomik düzeyinin, politik rejiminin ve yapısının, genel yaşam biçiminin, yaygın inançların ve törelerin değerlendirmesinin eklenmesi gerekir. Böyle bir değerlendirme de "göreli" olacağı için gene kesin bir yargıya varılamayacaktır.

Fakat toplum, kendine göre bir yargıya varabilir. Masonlar bunu da göz önünde tutmalı.

■ ■ ■

Dünya geneliyle karşılaştırıldığında Türkiye'deki masonların toplam nüfusa oranla sayısal durumunun hayli düşük oluşu, ne Masonluğu alınması söz konusu adayların önerilmesinde aşırı titizlik gösterilişinden ne de toplumda Masonluğa katılabilecek nitelikteki kişilerin yetersizliğinden ileri gelmektedir.

Bunun belirgin nedenlerini şöyle sıralayabiliriz:

- Türkiye'de Masonluk, yüz yılı aşkın geçmişine karşın yeterli yaygınlaşma sağlayamamıştır.

  Tam gelişmekteyken hayli uzun bir "uyku dönemi" geçirmiş olmasının da bunda etkisi vardır. Ardından örgütsel bakımdan yapılanma biçiminin yerli yerine oturtulamayışı da zaman kaybına neden olmuştur.

  Uyku döneminin ne olduğu daha önce anlatıldığı için burada bu terimin kullanılmış olması, acaba ne denli doğru? Okur bunu hatırlayamayabilir. "1935 - 1948 yılları arasında hiçbir etkinlik göstermemiş" denilseydi ya!

- Türk Masonluğu'nun ikinci kez hızlı bir gelişim temposu kazandığı sırada bölünmesine neden olan çekişmeler hem ilgi hem de bir kez daha zaman kaybına yol açmıştır.

  Bunun bölünme değil "ayrışma" olduğu da belirtilmiş ve gerekçesi de açıklanmıştı. Burada, kimi masonlar ikinci bir büyük loca kurduğu 1966 tarihindeki olaya vurgu yapılıyor.

- Masonlar yeni aday önermekte hayli tutuk davranmıştır. Bu tutukluğun en belli başlı gerekçeleri şöyledir:

  Bu galiba önemli!

a) Çoğu mason, arkadaş ve yakınlarına Masonlukla bir bağlantısı olduğunu söylemez. Masonluğa girebilecek nitelikteki tanıdıklarına bu bağlamda öneride bulunmakta çekingen davranır. Girmek isteyenler de onların bir locaya üye olduğunu bilse de bu istemlerini iletmekten kaçınır.
Kısır döngü!

b) Masonlar, genellikle önerecekleri bir adayın ileride "iyi bir mason" olacağına da güvenmek ister. Öyle çıkmazsa, bundan kendilerinin sorumlu tutulacağı kaygısını taşırlar. Risk alarak bu yükün altına girmek istemezler. Elbette bunun istisnaları vardır; tek tük hiç umursamayan masonlar da çıkar.

Böyle giderse Masonluğa girmek hayli zorlaşır.

c) Alçak gönüllülük, Masonlukta en önemli erdemlerden biridir ama birçok mason bundan payını alamamıştır. Masonluğa girmiş olmakla, kendilerini aslında olduklarından daha "büyük" görür, çevrelerindekilere ise bir türlü bu büyüklüğü (!) yakıştıramazlar.

Bu doğruysa, bu durum, masonların büyük çoğunluğunun bir kompleksi olduğu anlamına gelir.

- Masonluğa girmek üzere önerileceklerin hayli bilgili, kültürlü, saygın, kendini yetiştirmiş, işini yoluna koymuş, sorunsuz, erdemli, olgun kişiler olmaları öngörülmüştür. Yontulup işlenecek "hamtaşlar" değil, işlenip âdeta tümüyle bitirilmiş "küptaşlar" aranmıştır. Üstelik yaşlarının olgunluğa varmış olması öngörülmüş, gençlere yeterli fırsat ve olanak tanınmamıştır.

  Burada simgesel anlamda kullanılan şu "hamtaş" ve "küptaş" terimlerinin açıklanması gerekliydi. Hamtaş denilince bu, bireysel bakımdan gelişim gösterebilecek bir kişi, küptaş ise bu gelişimi sağlamış olan anlamına gelir.

- Masonluğa girmek üzere önerilen adaylara özellikle pek az bilgi verilmiştir.

  Dolayısıyla girmeyi kabullenen kişilerden birçoğu önceden yeterince bilgi sahibi olmadığından, Masonluğun ne ve nasıl bir şey olduğunu kendine göre tasarımlamıştır. Girdikten sonra ise umduğundan ve beklediğinden farklı bir durumla karşılaşmıştır. Uyum gösteremeyince kolayca ilgisini yitirmiş ya kendiliğinden ayrılmış (istifa etmiş) ya da düzensiz ilan edilmiştir.

  Düzensiz ilan edilmek demek, kendi istemi dışında geçici olarak üyelikten çıkarılmak demektir.

  Böylece masonların sayısı bir yandan artarken diğer yandan azalmıştır. Bu azalma, yeni aday önermeyi düşünenleri de duraksamaya yöneltmiştir.

- Kendisine Masonluğa girmesi önerilmiş ve aslında girmek isteyen birçok kişi, gerek antimasonik etkinlikler gerekse çevrelerinde Masonluk üzerine oluşmuş bulunan ön yargılar ve yanlış kanılar nedeniyle çekinmiş hatta korkmuş, hiç girmemeyi yeğlemiştir.

- T.C. Dernekler Kanunu kamu görevlilerinin ve üniversite öğrencilerinin üye olabileceği dernekleri kısıtlamıştır.

Dolayısıyla birçok kamu görevlisinin Masonluğa girmeyi ancak emekli olduktan sonra düşünebilmesi gibi bir durum ortaya çıkarken, üniversite gençliğine de Masonluğu kapısı ancak ileride açılmak üzere şimdilik kapanmıştır.

Böylece toplumdaki aydın kesimde hiç de azımsanamayacak bir kitle Masonluğa girmeyi ileri bir tarihe bırakmak zorunda kalmıştır. O "ileritarih"de bir türlü gelmemiştir.

Eksik bırakılmış önemli bir nokta var: Birçokları da ekonomik olanaklarının yetersizliği nedeniyle Masonluğa giremez. Bu durum elbette salt Masonluk için geçerli bir durum değildir; diğer birçok dernek ve kulübü de kapsar.

Ayrıca, her yerleşim yeri (kent / kasaba) ya da yakınında bir mason locası bulunmadığı da eklenmeliydi.

■ ■ ■

Şimdi şöyle bir soru beklenir: *«Böyle titiz bir seçim sonucunda sahiden de "seçkin" denilebilecek bir mason topluluğu oluşturulabilmiş midir?»*

Bu soruya hiç düşünmeden *"Evet!"* diye yanıt verilemez.

Bunun nedenlerinden biri, gerek üniversite gençliğinin gerekse kamu görevlisi niteliğini taşıyan kişilerin rahatça Masonluğa alınamayışıdır. Gerçi bu mason derneklerinin değil kişilerin sorunudur. Tek tük de olsa kimi üniversiteli genç, beri yandan kimi kamu görevlisi, meslek ve işlerini açıkça ortaya koymaksızın yani tüm sorumluluğu kendi üstlerine alıp başka türlü belirterek Masonluğa girmektedir. Ancak bu gibi masonlar pek sınırlı sayıdadır ve birer istisna olmaktan öteye gidememektedir.

Türkiye'de de tüm dünyada da masonlar, kendi sosyal çevrelerinin bir kesitini yansıtır. Bu nedenle, "gerçek mason" niteliklerine sahip olan kişiler azınlıktadır. Dolayısıyla gerek Masonluğa alınabilecek kimselerin seçilip kendilerine bir öneri iletilmesinde gerekse kendiliklerinden bu kuruma girme istemi gösterenlere bu olanağın tanınmasında ağırkanlı ya da tutuk davranılması, bir yandan Masonluğun gelişim hızını kesmiş diğer yandan bu kurumun toplum içinde doğru tanınarak saygınlığını artırmak bakımından bir işe yaramamıştır. Türkiye'de bir locaya kayıtlı masonlar arasında "hamtaşını bir türlü yontamamış olanlar" ne yazık ki çoktur. Böyle bir durumda Masonlukta "olabilenle yetinmek" zorunda kalınmaktadır.

Masonluktaki Olumsuzluklar

Dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Türkiye'deki masonlardan kimileri de Masonluğa yakışmayacak, yakıştırılamayacak işler yapmıştır. İçlerinde yıllardan beri "mason" sıfatını taşımakta olmakla birlikte Masonluğun ne olduğunu ve ne olmadığını, Masonlukta neyin nasıl olduğunu öğrenememiş, anlayamamış olanlar vardır. Kendilerini Masonlukta boşuna oyalamakla kalmamış, Masonluğun onur ve saygınlığını zedeleyici, adına leke düşürücü davranışlarda bile bulunmuşlardır.

Ne yazık ki bunu engellemenin olanağı yoktur.

Demek ki, Masonluğa yeni üyelerin alınmasında aşırı titizlik göstermek boşuna olabilmektedir.

Türkiye'de Masonluğun daha hızlı bir tempo ile gelişmesi isteniyorsa, alınacak yeni üyelerden kimilerinin Masonluğa tam bir uyum sağlayamayacağını hatta uyumsuz ve yakışıksız tutum ve davranışlar bile sergileyebileceklerini göze almak gerekir. Ancak bu, her isteyeni hiç sorup soruşturmadan, salt istediği için alıverilmesi gerektiği anlamına gelmez elbette…

Dolayısıyla önceki masonları, alacakları kişileri iyice inceleyip bu kişiler hakkında mutlaka sıkı bir soruşturma yapmamış olmalarından ötürü haklı görmek gerekir. Hatta bazı zaman bu soruşturmaları gevşek ya da üstünkörü yaptıkları için kusurlu bulmak bile gerekir.

Burada haklı görmek değil de hoşgörmek denilmiş olsa daha iyiydi. Nitekim kusurlu bulmak doğru oluyor.

Nitekim tüm soruşturmalar gerektiğince özenli bir şekilde yapılsaydı, herhalde Masonluğa yakışmayacak tutum ve davranışlar sergilemiş olan masonlardan söz edebilme olanağı kalmazdı.

Demek ki, çuvaldızdan önce iğne…

Adayların daha önce "olumlu" olan karakterlerinin Masonluğa girdikten sonra bozulduğu söylenemez. Fakat masonlar her önerileni gözü kapalı olarak alsaydı, Masonluktan **"saygın bir kurum"** olarak söz edebilme olanağı bile kalmazdı. Hatta belki bu gevşekliğin etkisiyle aralarındaki **"uyum"** bozulur, **"kardeşlik sevgisi"** büyük ölçüde yitirilir, localar giderek yozlaşmaya yüz tutardı.

Yazarın, bu konu üzerindeki deyişleri arasında yer yer çelişki olduğu görülüyor. Demek istediğini kısa kesmiş; bu nedenle iyi aktaramamış.

Niteliksel Yargılama

Böyle bir ara başlık üzerine şöyle bir soruyla karşılaşabiliriz: *«Masonlar hangi hakla mason olmayan kişileri yargılayabiliyor?.. Toplumun en iyi, en doğru, en bilgili, en erdemli, en akıllı, en seçkin, en üstün nitelikli kişileri masonlar mı?»*

Masonların öyle bir iddiası yok… Hangi toplumda olursa olsun, masonların mutlaka en iyi, en doğru, en akıllı, en bilgili, en erdemli, en seçkin, "en üstün" kişiler olması gerekmez. Kimileri kendilerinden beklenen gelişmeyi gösterememiştir. Aralarından Masonluğa hiç yakışmayacak olanlar da çıkmıştır. Fakat sayıları hiçbir zaman ve hiçbir yerde önemsenmesi gereken bir mertebeye varmamıştır.

Öyle de olsa, bir tek masonun yapıp ettikleri toplum tarafından Masonluğun tümüne mal edilir. Bu da yanlıştır ama çok yapılmıştır.

Her toplumda Masonluk ile hiçbir ilişkileri olmamasına karşın erdemli, bilgili, akıllı, olgun, olumlu bireysel nitelikleri bulunan birçok insan vardır. Masonluğa göre böyle kimselerin rahatça birer **"gerçek mason"** kimliği taşımakta oldukları söylenebilir. Onlar, Masonluğa girmeksizin hamtaşlarını yontabilmiştir.

Böyle düzgün kişilerin ille de Masonluğa girmesi, "mason" sıfatını almaları, kimi masonların konuya yaklaşımıyla *"Masonluğa kazandırılmaları"* gerekmez. Masonlar, localarındaki çalışmalarda "önlük" taktığı için, öyle nitelikli kişileri **"önlüksüz mason"** olarak anar. Onların da kendilerinin benimsediği ilkeleri benimsemesi, Masonluğun amaçları doğrultusunda çalışmaları için hiçbir engel yoktur. Hatta masonların bu nitelikle toplumsal ortamda yapamadıklarını onlardan çok daha iyi bir şekilde yapabildiklerini bile söyleyebiliriz.

İşte bu güzel bir özeleştiri olmuş.

Masonluğa girmek isteyen bir aday incelenirken de yapılan incelemenin sonunda alınmasını karşı bir karara varılırken de aslında masonlar o kişiyi yargılamakta değil. Bir adayın kabul edilmeyişinin birçok nedeni olabilir.

Dileği kabul edilmeyen bir kişi neden bundan ötürü masonları ya da başvurduğu locayı hatta Masonluğu suçlar ama kusur ya da noksanı kendinde aramaz?.. Neden öz eleştirisiyle Masonluğa yaraşır olup olmadığını düşünmez?.. Niçin bunun masonlar açısından haklı bir gerekçesi olabileceğini aklına bile getirmez?.. Niçin bireysel nitelikleri bakımından aslında Masonluğa giremeyecek bir kişi olduğunu düşünmez de kabul edilmemiş olduğunu ileri sürerek bundan ötürü masonları suçlamaya hatta Masonluğu kötülemeye kalkışır?.. Zaten böyle bir kişi hiç Masonluğa yaraşır mı?

Her Masonluğa girmek isteyen, salt istediği için Masonluğa giremez ve alınamaz. Bu konuda olumlu ya da olumsuz karar yalnızca daha önce Masonluğa girmiş kişilerce, başvurunun yapıldığı locanın uymak zorunda olduğu kurallar ve ilgili mason örgütünün tüzükleri uyarınca verilebilir. Bir kişinin Masonluğa girebileceği ya da giremeyeceği konusunda yargıya varabilecek bir başka kurum yoktur.

Masonlukta da uygulanan **"ezoterik sistem"**in gereği böyledir.

■ ■ ■

Masonluğa girmek isteyen bir kişi, bu isteminde mutlaka bilinçli ve kararlı olmalıdır. *«Şu Masonluk denilen şey de neymiş? İçine girelim de görüp anlayalım bakalım»* diye düşünüp, masonları da onlara "şirin" görünerek aldatıp bir locanın üyesi olmayı becermek, o kişiye hiçbir şey kazandırmaz.

Masonluğun ne olduğunu ve nasıl olduğunu iyice anlayıp öğrenmeden, gerçekten istekli olmaksızın, salt merak gidermek amacıyla ya da bir dostun önerisi üzerine onu kırmamış olmak için Masonluğa katılanlar, bir süre sonra ilgilerini yitirir. Ya kendi kendilerine ayrılır ya da bir gün gelir, belki kendilerinden çok sonra Masonluğa girmiş, pek daha az deneyimli masonların onları "düzensiz" (gayri muntazam) ilan etmesi durumuyla karşılaşırlar. Bu arada aşırılığa kaçtıkları, Masonluğun töresine ya da yönetimsel kurallarına uymadıkları için **"disiplin cezası"** alarak uzaklaştırılanlar da olur.

Masonluğa girmek isteyen kişi onurlu bir insansa, şu yukarıda sözünü ettiğimiz gibi kimselerden biri olmamalıdır.

«Peki nasıl bir kişi mason olmayı istemelidir?» diye sorabilirsiniz.

İşte şimdi bu sorunun yanıtını vermeye girişeceğiz.

ADAYIN NİTELİKLERİ

Masonluğa kabul edilebilecek kişilerde aranması öngörülen bireysel nitelikler masonlar arasında öteden beri tartışıldığı gibi genel olarak da eleştiri konusu olmuştur. Bu bağlamda mason kuruluşları arasında dünya çapında geçerli bir uyuşma sağlanamamıştır.

Birtakım temel niteliklerle yetinilmesini yeterli gören obediyanslar dünyadaki tüm localarda Masonluğa alınmış olanları "mason" olarak tanırken, bunlara ek olarak birtakım başka koşulları da zorunlu gören obediyanslar buna uymayanların localarına alınmış olanların masonluğunu geçersiz sayar. Bu tür geçersizlikte kişilerin bireysel nitelikleri üzerinde ayrı ayrı durulmaz. Eğer bir obediyans "yetersiz" denilen kişileri Masonluğa kabul etmekle suçlanıyorsa, bunların arasında aslında "yeterli" olan kişiler de diğerleriyle eş tutulur.

Obediyanslar arasındaki bu uyuşmazlık üzerinde şöyle bazı örnekler verebiliriz:

a) 18. yüzyılda bazı mason kuruluşlarının öngördüğü **"özgür insan olarak doğmuş olmak"** koşulu hayli tartışılmıştır. Sonunda, bazı obediyanslar bu ayırımcı nitelikli koşulu olduğu gibi korur ve sürdürürken, bazıları bunu **"özgür insan olmak"** şeklinde, bazıları ise **"özgür düşünce sahibi olmak"** şeklinde değiştirmiştir.

b) Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde, **siyah ırktan** olanların, bir diğer deyişle **zencilerin** Masonluğa alınıp alınamayacakları başlı başına bir sorun olagelmiştir. Bu **"ırk ayırımcılığı"** diğer birçok ülkeye de yansımış, çoğu ülkelerde günümüze gelininceye kadar tümüyle çözümlenememiştir.

c) Aynı konu **kadınlar** için de söz konusudur. Birçok obediyans, localarına kadın üye almakta olmasa bile kadınların da mason olabileceğini bir ilke olarak benimserken, birçokları buna şiddetle karşı çıkar, kadınları da üyeliğine kabul eden karma localarda Masonluğa giren erkeklerin bile "mason" sayılamayacağını ileri sürerler.

d) Masonluğa alınacak bir adayın ergin yaşta olması gerektiği üzerinde tüm mason obediyansları görüş birliği içindedir ama **"ergin yaş"**ın tanımı üzerinde uyuşmazlıklar da vardır.

e) En önemli konu ise herhalde yine **"din ve inanç"** sorunu olsa gerekir. Bazı obediyanslar mason adaylarının dinleri ve inançlarıyla hiç ilgilenmezken, bazıları **"inanç sahibi kişi"** olması gerektiğini, bazıları ise bunun **"belirli özellikteki bir dinsel inanç"** olmasının zorunluluğunu savunmaktadır.

Konu "din ve inanç" olunca, Masonluğa bu bakımdan yöneltilen eleştiriler hayli çeşitlilik gösterir. Dinleri ve inançları ile ilgilenmeksizin herkesin Masonluğa kabul edilebilmesi bazı yerlerde oldukça sert eleştirilere uğramıştır. Adayın mutlaka **"dinsel inanç sahibi kişi"** olmasını öngörenler bu bakımdan pek eleştiri almamışlarsa da bu kez inancın nasıl olması gerektiğini betimleyenlerin tutumu eleştirisiz kalmamıştır.

Bazı yerlerde yasalar uyarınca uygar hakları bulunan herkese her istediği derneğe ve kuruma üye olabilme hakkının verilmesine karşılık, mason örgütleri bu konuda **"ayırım gütmek"** ile suçlanarak kınanmıştır. Aslına bakarsanız bu bir eleştiri değil, antimasonik eğilimle işi polemiğe sürüklemektir.

Bazı yerlerde ise bunun tam tersi görülmüş, "**sıradan insanlar"**ın da Masonluğa girmelerine izin verilmemesi, mason örgütlerinin bu konuda çok daha titiz davranması gerektiği ileri sürülmüştür.

Bunların üzerine siz Masonluğun yöntemlerine karışılmaması, masonların kendi işlerine bakmaları gerektiğini söyleyebilirsiniz.

Ancak bırakın karışsınlar… Masonlar bir de bundan ötürü şimşekler çekmesin.

Zaten her ne derse desinler, masonlar kendi uygun bulduğunu yapmayacak mı?

Ancak bir bakarsınız, olumsuz olarak nitelenen bir eleştiriden aslında olumlu bir öneri de çıkar.

■ ■ ■

Mason olabilecek kişilerin bireysel nitelikleri konusunda masonik kuruluşlar arasındaki uyuşmazlıklar, Dünya Masonluğu'ndaki **"bölünmüşlük olgusu"**nun nedenlerindendir.

Elbette bu konu eleştiriye açıktır; tartışmaya değer. Çünkü 21. yüzyıla girmiş olduğumuz, **"Bilgi Çağı"**na adım attığımız şu sıralarda, Masonluğun hiç olmazsa bu konuda evrensel boyutta bir uyum sağlamış olması beklenir.

Az önce belirttiğimiz gibi, Masonluğa dıştan yöneltilen eleştiri ve kınamaların çoğu ise aslında antimasonik girişimlerden kaynaklanmaktadır.

Her kurum ve her dernek, üyeliğine alacağı adaylarda birtakım nitelikler ya da özellikler arar. Bu sadece o kurum ya da derneğin bileceği bir iştir. Özellikle her isteyenin üye olmak üzere başvurduğu her kurum ya da derneğe hemen ve mutlaka kabul edilmesi gerektiğine ilişkin eleştirileri ciddiye bile almamak gerekir. Yoksa bir dernek ya da kuruma üye olabilmek için başvuruda bulunmanın anlamı ve gereği kalmaz. Her isteyen tüm dernek ve kurumlara elini kolunu sallayarak girip çıkar.

Üstelik bir kurum ya da bir dernek örgütsel özelliği ve çalışma sistemi bakımından **"ezoterik"** bir nitelik taşımaktaysa, üyeliğe girebilmenin koşulları elbette biraz daha zorlaşacaktır.

Masonluğa Giriş Dileği

Bir mason kuruluşuna üye olabilmek için adayın bu konuda herhangi bir baskı ya da zorlama altında olmaması gerekir. Aday Masonluğa girmeyi salt kendi **özgür buyrultusuyla** istemelidir. Bu konuda "aile bağları", "hatır ve gönül", "saygılı olma" gibi etkenler, Masonluğa girmek üzere başvuruda bulunmanın gerekçesi olmamalıdır.

Kendisine Masonluğa girmek isteyip istemediği sorulan ya da girmesi için kendisine öneride bulunulan bir kişi bunu istemeyebilir. İsteksizliğin en belli başlı nedenleri arasında şunları sayabiliriz:

a) Masonluk üzerine **tam ve yeterli bilgi** sahibi değildir.

Böyle bir durumda o kişiye Masonluğa girmesini öneren kişinin onu gerektiğince bilgi ile donatması, bunu yapabilecek ölçüde bilgili değilse ya da kendisini bu bakımdan yetersiz görüyorsa bir diğerinin yapmasını sağlaması gerekir.

Bu denilen, işin doğrusu olabilir ama bunun pratikte işleyip işlemediği de arkasında bir soru işareti bırakır.

b) Masonluk üzerine edinmiş olduğu bilgiler yanlıştır ya da **olumsuz kanılar** edinmiştir.

Bu durumda ona Masonluğa girmesi için öneride bulunmayı bir yana bırakıp önce doğru bilgiler edinmesi, gerçekleri öğrenmesi sağlanmalıdır. Ancak Masonluğa karşı birtakım **olumsuz ön yargılar** edinmişse, üstelik bunlar giderilemeyecekse onunla uğraşmamak gerekir.

c) Kendisini Masonluğa girip masonik çalışmalara başlamak üzere henüz hazır ya da uygun bulmamakta, **yetersiz** görmektedir.

Yanılıyorsa ona yanılgısı anlatılmalıdır. Eğer bu bağlamda yanılan kişi öneride bulunan ise, şimdilik bu konuyu askıya almalı, adayının yeterli bir düzeye gelebilmesi için onu desteklemeli, yardımcı olmalıdır.

Doğru ama galiba pek öyle olmuyor. Tersine ısrar ediliyor, ikna olmasına çalışılıyor. Hatta belki hiç umursanmıyor bile… Masonluğa ilişkin bilgisi hemen hiç denilebilecek ölçüde olan bir kişinin bile alındığı görülebiliyor.

d) Masonluğa karşı herhangi bir olumsuz ön yargısı yoktur hatta Masonluğa girmek istemektedir ama çevresinde bunun duyulmasından, "mason" olarak tanınmaktan çekinmektedir.

Bu çekinmenin iki nedeni olabilir:

1. Masonluğun ne olduğunu ve ne olmadığını iyice bilmemektedir. Mason olursa başına belki de hoşlanmayacağı birtakım işler geleceği, belki kendisinden yapamayacağı ya da yapmak istemeyeceği birtakım şeyler isteneceği hatta belki inançlarını terk etmek zorunda kalacağından ötürü **korku ve endişe** içindedir. Kendisine verilecek olan aydınlatıcı bilgilerle bu gereksiz çekingenlik giderilebilir ama giderilemeyecek olursa üstüne çok varmamak gerekir.
2. Çevresinin (ailesinin, arkadaşlarının, komşularının, işyeri yetkililerinin ya da iş ilişkilerinde bulunduğu kimselerin, üyesi olduğu herhangi bir diğer kurumun vb.) onun "mason" olduğunu öğrenmeleri durumunda, **olumsuz tepki** gösterecekleri görüşündedir... Bu tümüyle onun kendi sorunudur; çözümünü kendisinin bulmalı, kararı kendisi vermelidir.

e) Ekonomik gücü, Masonluğa girerken vermesi gereken **"giriş ödemesi"**ni karşılamaya yetmemektedir.

Böyle bir durumla üç türde karşılaşılabilir:

1. Çalışma hayatına yeni başlamıştır; henüz hiç başlamamış bile olabilir. Başka bir gelir kaynağı yoktur. Geliri "giriş ödemesi"ni karşılayabilecek mertebeye varmamıştır... Böyle bir durumda adayın Masonluğa girişinin ertelenmesi, ileri bir tarihe bırakılması gerekir. Çünkü bir adayın ille de Masonluğa girebilmek için -bunu çok istemekte olsa bile- borçlanması uygun düşmez. Bunu bir ya da birkaç masonun karşılamasıda doğru olmaz; borçlu duruma düşürülmemelidir. Henüz genç olduğuna göre fırsatı kaçırmış ya da yitirmiş değildir.
2. Yapmakta olduğu iş iyi yürümemiş ya da o sıralarda bozulmuş olduğu için **parasal sıkıntı** içine düşmüştür... Böyle bir durumda Masonluğa girişi mutlaka ertelenir çünkü girse bile aklı masonik çalışmalardan önce işini düzeltmekte olacak, belki de bu amaçla masonik çevreden yararlanmaya kalkışacaktır.
3. Bir yerde **memur** olarak çalışmaktadır ya da **emekli** olmuş, geçimini zorlukla sağlayabilmektedir. Beklenmedik bir yerden eline bir toplu para geçmediği sürece bu durumun düzeleceği, daha iyiye gideceği yoktur. Böyle bir durumda Masonluğa kabul edilip edilmemesine, edilecek olursa "giriş ödemesi" sorununun nasıl çözümleneceğine aday olarak önerileceği locanın çözüm bulması gerekir. İlgili locanın tutumuna göre uygulanabilen bu çözüm, giriş ödemesinin bir bölümünü ilgili locanın üstlenmesidir. Böyle bir uygulama birkaç masonun üstlenmesinden farklı, kurumsal niteliklidir.

Bütün bunlarda önemli olan bir noktaya değinilmemiş. Bir kolaylık gösterilse bile bu, ilgili obediyansın kuralları çerçevesinde olmalı, bunu aday da bilip kabul etmeli, mahcup duruma düşürülmemeli…

Demek oluyor ki, çoğu kez durum zaman aşımıyla değişebilir. Masonluğa girmek konusunda önceleri duraksama göstermiş olan bir kimseye sonradan aynı öneri bir kez daha iletilebilir.

Bu sadece gençler için geçerli sayılabilir.

Ancak Masonluğa girmemekte kesin kararlı olan bir kimsenin üstüne varılmaz. Hiç kimse gönülden istemediği bir derneğe, bir kuruma zorla, baskıyla ya da duygu sömürüsüyle sokulmamalıdır. Masonlukta bunun hiç yapılmaması gerekir.

Şimdi *«Hiç yapılmamakta mıdır?»* diye soracaksınız.

Çok yapılır... Batı ülkelerinde, hele Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere'de bu yanlış davranış pek sık olarak görülmüştür. Sonunda hem o kişiye hem genel olarak Masonluğa zarar verilmektedir. Başlangıçta yeni bir üye kazanılmış gibi olmakta fakat sonradan bunun acısı çıkmaktadır. Tarihsel deneyim bunun böyle olduğunu göstermiştir; geçmişten ders almayı bilmeli, tarihin tekerrür etmesi önlenmelidir.

Bu Mehmet Akif'in bir sözü.

■ ■ ■

Sorunlardan biri de öneride bulunan masonun adayın taşıması gereken bireysel nitelikleri yeterince gözetmeyip, bu konuda aslında akıl ve bilgelikle davranması gerekmesine karşın duygusallığa kapılmasıdır.

Çoğu mason, özellikle kendi çocuklarının, yakın akrabalarının, arkadaş ve dostları ile diğer tanıdıklarının da Masonluğa katılmasını ister. Bu pek doğaldır; üstelik Masonluğa karşı duyulan sevgi, güven ve bağlılığın da bir göstergesidir.

Fakat adayın bireysel nitelikleri tutmuyorsa, onu Masonluğa girmek üzere teşvik etmek de önermek de yanlıştır. Önerilen aday Masonluğa girmeyi kendisi istese bile nitelikleri tutmadığı için başvurusunun geri çevrilmesi (reddedilmesi) söz konusu olabilir. Önerinin iletildiği loca, aslında gereksiz bir yönetimsel işlemle uğraşmak zorunda kalır, boşuna zaman harcar.

Üstelik bir önerinin veya adayın başvurusunun geri çevrilmesi tüm loca üyeleri, özellikle de öneriyi yapmış mason için de çok üzücü olur.

Bu kadarla kalsa iyi; birtakım tartışmalara ve kırgınlıklara bile yol açabilir.

Şu halde şimdi öncelikle her masonun bilmesi, ona göre davranması gereken bir konuya girelim… Bu konu bir adayın ne gibi nitelikler taşıması gerektiğidir.

Bunu ikiye ayırabiliriz:

1. İlgili kuruluşun kurumsal olarak gerektirdiği nitelikler;
2. Masonların gözetmesi gereken töresel nitelikler.

Ohooo! Anlaşılan masonlara öğütler başlıyor.

Siz mason değilseniz, bunlarla ilgilenmeyebilirsiniz. Yazarın düşüncesizliği…

Kurumsal Gereklilikler

Her mason derneğinin tüzük ya da yönetmeliklerinde, derneğe üye olabilecek kişilerin ne gibi nitelikler taşıması gerektiği belirtilmiştir.

Bu zorunlu nitelikler, bir yandan ilgili mason derneğinin bulunduğu ülkenin yasaları gereğince diğer yandan masonik bakımdan ilgili obediyansın benimsediği Masonluk anlayışı uyarınca, bir diğer mason derneğinin öngördüklerinden yer yer farklı olabilir.

Gelenekçi Masonluk anlayışını benimseyen obediyanslardaki ilk zorunlu nitelik, bireyin saygın bir dinsel inancının bulunmasıdır.

Tutucu Masonluk anlayışını benimseyen obediyanslarda söz konusu dinsel inancın belirgin bir şekilde "teist" bir nitelik taşıması gerekli görülür.

Liberal Masonluk anlayışını benimseyen obediyanslarda ise adayların bireysel nitelikleri arasında "dinsel inanç" konusuna değinilmez.

Daha önce birçok kez değinmiş olduğumuz bu farkı, konunun gelişi nedeniyle yineledikten sonra, obediyansların (büyük localar ve büyük doğuların) genel olarak adaylarda aradığı nitelikleri şöyle sıralayabiliriz:

- **Ergin yaşta bulunmak:** Çoğu obediyanslarda 21 yaşını tamamlamış olan bir kişinin ergin yaşta olduğu kabul edilir Gene çoğu obediyanslarda bir masonun oğlu için bu 18'e indirilir. Bazılarında zaten 18 esas alınmıştır. Buna karşılık bazıları 25'i gerekli görür.

  Kadınlar da mason olabildiğine göre, kız çocuklar için?

- **Özgür olmak:** Bazı obediyanslarda "özgür doğmuş olmak" koşulu hâlâ korunmaktadır.

  Bazıları bunu "özgür insan olmak" biçiminde belirtir. Bazılarında ise "özgür düşünce sahibi olmak" aranır.

- **Erkek olmak:** Bunu buraya dünya yüzünde çoğunluğun zorunlu gördüğü bir koşul olduğundan böyle yazdık ama doğal olarak bu koşul hem erkek hem kadınları üyeliğe alan karma obediyanslarda yoktur.

  Bazılarında kimi localar karma çalışırken kimisi yalnızca erkekleri kabul ettiğinden, bu koşul locaların niteliklerine göre değişim göstermek üzere düzenlenmiştir.

  Bazı obediyanslar yalnızca erkekleri kabul etmekle birlikte, tüzüklerinde böyle bir koşula yer vermemiştir. Ayrıca, üyeleri yalnızca kadınlardan oluşan obediyanslarda ise bu koşul **"kadın olmak"** şeklindedir. (Travestilerin yani kadın görünümündeki erkeklerin hangi kategoriye gireceği belli değil.)

- **Uygar haklara sahip bir kişi olmak:** Bunun anlamı, ülkedeki yurttaşların genel olarak kullanabildikleri haklardan yoksun tutulmuş olmamaktır.

- **Yeterli eğitim ve öğrenim görmüş bulunmak:** Aslında göreli bir nitelik taşıdığı için tartışmalı bir konu…

  Fakat bunun belirlenmesi gerekli olunca, bazı obediyanslarda "en az lise veya dengi bir okul mezunu olmak", bazılarında "yüksek okul mezunu olmak" koşulu getirilmiştir,

  Bazılarında ise "masonik öğretimi anlayabilecek düzeyde olmak" biçiminde bırakılmıştır.

  En doğrusu bu sonuncusu olsa gerek… Nitekim yüksekokul mezunu olsa da böyle bir konuda çok geri kalmış olanlar görülebiliyor.

- **Önemli bir hastalığı ya da ruhsal rahatsızlığı olmaması:** Bu da göreli bir değerlendirmedir.

  Bazı obediyanslarda "hiçbir bedensel sakatlığı ya da noksanlığı olmaması" şeklinde belirtilir.

  Bu koşul gerçekten de ayrıntı açıklama gerektiriyor.

- **Masonluğa girmek için istekli olmak**: Zaten başka türlüsü düşünülemez.

- **Yeterli ekonomik gücünün bulunması:** Ne için?.. Elbette ödentiler bakımından.

  Bazı obediyanslarda "ödentileri peşinen kabul edip üstlenmiş (taahhüt etmiş) olmak" biçiminde ayrıntılandırılmıştır.

- **Toplantılara düzenli bir şekilde katılma olanağına sahip olmak:** Bazı obediyanslarda böyle bir koşul yoktur çünkü her mason toplantılara isterse katılır, istemezse katılmaz.

  Bazı obediyanslarda ise tersine, bu yükümlülüğü peşinen kabul edip üstlenmiş olmak zorunluluğu vardır.

- **Masonluğun ilkelerine, çalışma kurallarına ve yöntemlerine, derneğin tüzüklerine, locaların ve yetkili organların kararlarına uymayı kabul etmek:** Aslında bu belki daha sonra belirtilecek olan bir koşuldur ama bazı obediyanslarda daha aday olma sırasında ortaya konur.

  İyi de olur. Nitekim bu da bir bakıma Masonluk ile bağlantılı olmak üzere, en azında sınırlı bilgi edinmiş bulunmayı gerektiriyor.

Töresel Nitelikler

Masonluğun eskiden kalma geleneklerinden biri uyarınca bir kimsenin yalnızca "mason" unvanını almasının düşünülmesiyle yetinilmez.

Bir kez Masonluğa girecek olan kişinin Masonluğun amaçları doğrultusunda ve tüm ilkeleriyle uyumlu bir şekilde gelişip ilerlemesi de öngörülür.

Bu nedenle belirtmiş olduğumuz "kurumsal nitelikler" Masonluğa girebilmek için gerekli sayılır ama "yeterli" değildir.

Bazı mason derneklerinin tüzüklerinde adayların sahip olması gereken töresel niteliklerin bir bölümüne de değinildiği görülebilir. Fakat bunların çoğu aslında ya ritüellerde belirgindir ya da geleneksel olarak gözetilir.

Öyle bir durumda geç kalınmış olmaz mı?

■ ■ ■

Töresel nitelikler adaya şöyle bir bakmakla, birtakım belgeleri gözden geçirip birkaç soru yöneltmekle anlaşılamaz.

Bunun için de bir locaya üye olmak üzere önerilmiş aday o locanın üyelerince incelenir; töresel niteliklere yeterince uyum sağlayıp sağlamadığı konusunda olanaklar ölçüsünde bir görüş edinilir. İsterseniz buna "Adayın kişiliği ve karakteri hakkında bir yargıya varılır" diyelim.

Töresel niteliklerin en önemlilerini şöyle sıralayabiliriz:

- **İyi ahlâklı**, **yumuşak huylu**, **dürüst** ve **erdem sahibi** olmak.
- Ailesi içinde, dost ve arkadaşlarının arasında, işinde ve sosyal çevresinde **iyi ve olumlu ilişkiler kurmuş** olmak.
- Başkalarının kazançlarına göz dikmekten, üstünlük taslamaktan, kibir ve gururdan, olumsuz tutkulardan sakınır, **haksever** ve **alçak gönüllü** olmak.
- Dinsel inançları her ne olursa olsun, batıl saplantılara kapılmamayı ve bağnazlıktan sakınmayı öngörür, **açık ve ileri düşünceli** olmak.

- Bilimsel bilgilere ve akıl verilerine güvenir olmak; çok geniş çapta bilgi sahibi olsa bile öğrenmeye ve yanılgılarını gidermeye eğilimli olmak; kendini daha da yetiştirerek **olgunlaşma istek ve yeteneği** göstermek.
- **Yurtsever** olmak; yurduna ve yurttaşlarına gönülden bağlı, onlara karşı olan görevlerinin bilincinde olmak.
- **İnsansever** olmak; insanlar arasında, onların çeşitli farklılıkları nedeniyle ayırım gözetmemek. (Bu konuda çelişki olduğunu biliyoruz.)
- İnsanlara elinden geldiğince ve herhangi bir karşılık beklemeksizin iyilikte ve yardımda bulunmaya **gönüllüce istekli** olmak.
- Masonlukta bireysel yararlanma ve çıkar aramamak; Masonluğa ne olduğu ve ne olmadığını kavramış bir şekilde önce kendisine sonra diğer insanlara ve insanlığa yararlı olabilmek üzere **bilinçle girmeyi ister** olmak.

Bu kadarını saymak yeter.

Doğru, yeter ama özellikle şu son noktanın çok önemli olduğu vurgulanmalı.

Çünkü tüm bunlar böyle ardı arkasınca sıralanınca, bir kimsenin Masonluğa girebilmesi için olağanüstü bireysel nitelikler arandığını sanıp, böyle giderse hiç kimsenin giremeyeceği izlenimi edinilebilir.

Üstelik tanıdığımız masonlara (varsa) şöyle bir bakıp *«Buna göre aslında onların Masonluğa alınmamış olması gerekirdi... Hatta şu anda bile Masonlukta öngörülen töresel niteliklerin tümünü karşılamakta yetersizler»* diye düşünebiliriz.

Oysa hiç de öyle değil!.. Çünkü insan kendine bakıp ne gibi olumlu ve ne gibi olumsuz nitelikleri bulunduğunu pek ender olarak düşünür. Toplum içinde şu saymış olduğumuz töresel niteliklerin neredeyse tümüne sahip olan kişiler, aynı toplumdaki masonların sayısından çok daha fazladır. Dolayısıyla bu töresel nitelikler hiç de aşırı ya da abartılı değildir. Her mason çevresini şöyle bir alıcı gözle incelediğinde, Masonluğa girebilecek hatta çoktan girmiş olması gerekli birçok aday saptayabilir. Kendinde noksanlar varsa, bunları gidermek elindedir.

Kimler Masonluğa Giremez?

Kimlerin Masonluğa giremeyeceğini söylemek, kimlerin girebileceğini de gösterir.

Örneğin, *"Ergin yaşa gelmemiş olanlar mason olamaz"* dendiğinde, bundan Masonluğa girebilmek için ergin yaşa gelmiş bulunmak gerektiği anlamı çıkar.

Ancak **"mason olamamak"** deyişini iki ayrı anlama çekebiliriz:

1. Masonluğa girememek, bir mason locasına üye olamamak, dolayısıyla masonların toplantılarına katılma hakkını elde edememek;
2. Yanlışlıkla ya da masonları atlatmayı becererek "mason" sıfatını alabilmiş olmakla birlikte gerçekte Masonluğun amaç ve ilkelerini benimsememek, Masonlukta bir masondan beklenen doğrultuda ilerleyememek, böylelikle "mason" unvanını almış olsa bile olduğu yerde çakılı kalarak bir türlü **"gerçek mason"** niteliklerini edinme şansını kullanamamak.

Burada bizi bu iki anlamdan sadece ilki ilgilendiriyor.

Çünkü dikkat ettiniz mi, çoğu kez *"mason olmak"* deyişinden kaçınıyor, bunun yerine "Masonluğa girmek" sözünü kullanıyoruz. Benimsediğimiz anlamda ***"mason olmak"*** bundan sonraki bölümün başlığı olacak.

■ ■ ■

Genelde, Masonluğa girebilecek adayların niteliklerinden herhangi bir tekine sahip olmayan bir kimsenin Masonluğa alınamayacağı söylenebilir. Bir diğer deyişle, gerek kurumsal gerek töresel niteliklerden herhangi birinin noksanlığı, adayın Masonluğa alınmasına engeldir.

Ancak, böyle bir engelin gözden kaçmış olması ya da söz konusu noksanlığın kolayca giderilebileceği düşünüsüyle tolerans gösterilmesi sonucunda Masonluğa girebilmiş olanlar da yok değildir. Eğer gösterilen tolerans yerini bulursa yani o kişi Masonluğa girmeden önceki noksanlığını sonradan giderebilirse hiçbir sorun çıkmaz. Bu kutlanasıdır; sevinçle, mutlulukla karşılanır.

Kuşkusuz bu durum kurumsal koşullar bakımından değil, ancak töresel nitelikler bakımından söz konusudur.

Ancak beklendiği gibi olmaz da ilgili kişi Masonluğa katılmadan önce nasıl idiyse girdikten sonra da öyle kalırsa; aradan bir süre geçince burada "aradığını bulamadığı" ya da "umduklarını elde edemediği" gibi bir gerekçeyle locasının çalışmalarına ve Masonluğa karşı ilgisini yitirir. Gerçi gönüller hiçbir masonun her ne biçimde olursa olsun yitirilmesini hoşnutlukla karşılamaz ama böyle kişilerin kendi dilekleriyle ayrılması hem özelde üyesi oldukları loca hem de genelde Masonluk için daha olumlu ve daha yararlıdır.

Aslında kabul edilmemesi gerektiği halde Masonluğa girebilmiş olanlardan kimisinin sonradan Masonluğa aykırı ya da bir masona yakışmayacak birtakım tutum ve davranışlara giriştikleri de görülebilir. Önce üyesi oldukları locaya, sonra tüm topluluğa zarar verirler. Öyledir ama buna karşın masonlar onlara "kardeş" demekten kaçınamaz.

Daha önce de değinmiş olduğumuz üzere, toplumda Masonluğa girmeye ve "mason" unvanını taşımaya yaraşır olan kişilerin sayısı mason olanlardan çok daha fazladır. Eğer öyle bir kişinin *"Masonluğa girmemek"* için kendince özel bir nedeni, bir gerekçesi yoksa, ya bir kason ona zamanında Masonluğa girmesi için öneride bulunmamıştır ya da o kendisini bir mason locasına tanıtıp önerecek biriyle karşılaşıp ona açılma ve dileğini iletme olanağını bulamamıştır.

Çok daha sık görülen bir durum ise Masonluğa girmeyi hiç düşünmemiş, aklına bile getirmemiş olmasıdır. Aklına geldiğinde ise artık yaşı hayli ilerlemiş, çok geç kalınmıştır.

Toplumumuzda böyle kişilerin sayısı pek fazla…

Bu bağlamda kusur kimin?

Elbette masonların.

Fakat her şeye karşın bir kişinin Masonluğa girmek istemeyişi de söz konusu olabilir.

Masonlara göre, bu gibi değerli bir kişinin bir locaya katılmamış olması hem kendisi hem Masonluk için bir kayıptır.

Bu nedenle de çoğu mason kimlerin mason olamayacağı üzerine bir soruyu, bir adayda aranılan nitelikleri uzun uzadıya sayıp dökmek yerine kısaca şöyle yanıtlar:

«Masonluğa girmek isteminde herhangi bir art niyet beslemeyen, bağnazlığı olmayan, tüzük ve yönetmeliklerdeki koşullara uyar durumdaki herkese bu fırsat verilmelidir. Yeter ki sonradan içeride herhangi bir sorun çıkarmasın, düzeni bozmasın, uyumsuzluk yaratmasın.»

Bunun anlamı, "Masonluğun kapısı, belirli sistem, kural ve koşullara uyan herkese açık" mı oluyor?

İLK ADIMIN ÖNCESİ

Masonluğa girmenin belli bir yöntemi ve süreci vardır. Bu "pek zor bir iş" değildir ama zaman alır; sabır gerektirir. Girmek isteyen kişinin yani adayın bunu anlaması, uyması, başvurusunda kendisinden istenen yöntemi izleyip kurallara uyum göstermesi gerekir.

Masonluğa girebilmek için gerekli başvuruda bulunmanın yöntemi, bir mason derneğinin adresini öğrendikten sonra oraya gidip kapıyı çalarak *«Ben mason olmak istiyorum. Gerekli işlemleri yapar mısınız?»* demek değildir.

Gerçi buna benzer başvurular, -pek seyrek de olsa- yer yer ve zaman zaman görülmemiş değildir ama olağan dışıdır.

Böyle bir başvuruyla karşılaşılması durumunda bile kurumsal ve geleneksel yöntemlere uyulur.

Olağan yöntem uyarınca adayın önce bir masonla tanışmış olması gerekir.

Bu deyiş tekrar oluyor. Anlaşılan önemli olup gerektiğinden…

Bu öyle sıradan, gelişigüzel bir tanışma olmamalıdır. Girmek isteyen kişiyle ilgili masonun bir rastlantı sonucu karşılaşmış, birbirlerinin adlarını ve ne iş yaptıklarını öğrenmiş, belki birkaç saat bir arada bulunmuş, belki hoşça vakit de geçirmiş, birbirlerinin bazı olumlu niteliklerini fark edip beğeniyle karşılamış olmaları yetmez.

Hatta bir zamanlar aynı okulda sınıf arkadaşlığı etmiş olmak, uzun zamandan beri aynı işyerinde çalışır ya da sürekli bazı iş ilişkilerinde bulunur olmak, aynı sosyal kurum ya da derneğin üyelerinden olmak bile yetmez.

Tanışmanın çok daha ileriye gitmiş olması, karşılıklı olarak birbirini anlamaya varması, birtakım kültürel ve/veya tinsel öğeleri paylaşabilme aşamasına gelmiş bulunması gerekir.

Çok mu zorladık?

Adayın ereği, ilgili masonla bir arada bulunmak değil, Masonluğa girmek olmalıdır.

Masonluğa girmek isteyen kişi, bir ya da birkaç masonun kişilik yapısı ve karakteriyle Masonluk hakkında bir yargıya varmaktan sakınmalıdır.

Tanımadığı masonların da tanıdıkları gibi olduğunu sanmamalıdır.

Masonluğa gerçekten girmek istiyorsa, hem olumlu hem olumsuz yanları olabileceğini bilmelidir.

Bunu sağlamak da elbette ona değil, ilgili masona düşer.

Nitekim beri yandan ilgili mason da Masonluğa girmek isteyen o kişiyi yalnızca tanımış olmakla kalmamalıdır. Ahlâkını, düşünce yapısını, çeşitli konulardaki görüş ve eğilimlerini, hem olumlu hem olumsuz yanlarını iyi bilmeli, bunları ölçüp tartmalı, onun Masonluğa girebilecek bir kişi olduğu, locaya onu önerebileceği kanısına varabilmelidir.

«Bu konudaki eşitsizliğin gerekçesi nedir?.. Neden Masonluğa girmek isteyen kişinin bir masonu yakından tanıması önemsiz tutulurken, tek bir masonun onu pek iyi tanımış olması bu kadar önemseniyor?» diye sorabilirsiniz.

Burada sözü edilen kişi "herhangi bir mason" ise elbette onu pek yakından, iyice tanımasının önemi olmayabilir.

Fakat burada sözünü ettiğimiz masonun onu bir aday olarak önereceğini yani yakın bir gelecekteki **"önerici"** niteliğini taşıyacağını düşünüyoruz.

Daha sonra göreceğimiz üzere, ona yol gösterecek, sorumluluğunu üstlenecektir.

■ ■ ■

Şimdi yine başa, bir mason ile adayın tanışmasına dönelim...

Birbirlerini yeterince, özellikle mason olanın diğerini gerektiğince iyi tanıdığını varsayalım.

Masonluğa girişin ilk adım öncesi iki şekilde gerçekleşebilir:

a) Önerici niteliğini taşıyacak olan mason, Masonluğa girmesinin uygun olacağını düşündüğü kimseye bunu isteyip istemediğini sorar.

Bu soruşun çeşitli yöntemleri olabilir. Önermek istediği kişi onun mason olduğunu biliyorsa bu soruyu ortaya atmak çok daha kolay olur. Bundan emin değilse, önce bunu açıklaması gerekir.

b) Masonluğa girmek isteyen kişi, mason olduğunu bildiği ve kendisine yeterince yakın saydığı, rahatça konuşabileceği bir tanıdığına bu dileğini iletir ve yardımcı olması, yol göstermesi ricasında bulunur.

Bu ilk adım öncesi, bir masonun adaya ilettiği önermeyle başlıyorsa sorun yoktur. Çünkü kendisine Masonluğa girmek isteyip istemeyeceği sorulan kişinin bunu nasıl yanıtlayacağı bilinmese de bellidir.

Ne kadar uzun boylu işler! Bu kadar ayrıntılı bir anlatıma ne gerek vardı. Olayın ne olduğu ve nasıl olduğu belli.

Üç seçenek vardır:

1. Masonluğa girmeyi düşünebileceğini, ancak bu konuda önce daha geniş bilgi edinmesinin yararlı olacağını söyler.

Verilebilecek olan yanıtların en olumlusu budur.

Bunun üzerine önerici onu gerektiğince bilgilendirir ya da yeterince bilgi edinmesini sağlar.

Belki de hayli zaman alabilecek olan bu bilgilendirme aşamasının sonunda kendisine Masonluğa girmek isteyip istemeyeceği sorulmuş olan kişi öneriyi geri çevirebileceği ve Masonluğa girmek istemeyebileceği gibi, daha sonra bir kez daha düşünülmek üzere konunun ileri bir tarihe bırakılmasını uygun bulabilir.

İsteksiz görünmez ya da erteleme dileğinde bulunmazsa, Masonluğa girmeyi *"kabullenmesi"* değil, kendi özgür buyrultusuyla **"istemesi"** gerekir.

2. Yapılan öneriyi hemen kabul eder.

Masonluk hakkında zaten yeterince bilgiliyse bir sorun yoktur.

Fakat yeterince bilgisi yoksa bu duraksamasız (tereddütsüz) uyum gösterme kuşkuyla karşılanabilir.

Neden kuşkuyla? Bir art niyeti olabileceği mi düşünülüyor?

Ancak öneride bulunulmuştur ve geri adım atılamaz; onu bilgilendirme evresine geçilir.

3. Öneriyi kesinlikle geri çevirir ve istemediğini açıkça belirtir...

Bu durumda yapılabilecek bir şey yoktur.

Elbette gerekçesi sorulabilir; uygun düşüyorsa bu gerekçe tartışılabilir.

İsterse kendisine Masonluk üzerine daha ayrıntılı bilgi verilebilir fakat üstüne varılmaz.

Bundan sonra artık Masonluğa girme dileğinde onun bulunması beklenir.

Sözünü ettiğimiz "ilk adım öncesi" Masonluğa girmek isteyen kişinin dileğiyle atılırsa, bu dileğin iletildiği masonun görüşüne ve durumuna bakmak gerekir:

a) Masonluğa girmek dileğinde bulunan kişiyi yeterince yakından tanımıyorsa kendindeki bu noksanlığı gidermeye, onu daha iyi tanımaya çalışır.

Bir adayda aranan nitelikleri taşıyıp taşımadığını inceler.

Olumlu kanıya varacak olursa onu bir locaya önermek üzere gerekli işlemlere başlar.

b) Masonluğa girmek isteyen kişiyi tüm nitelikleriyle önceden iyice tanıyorsa zaten onun hakkında bir öznel yargısı var demektir.

Bu yargı olumlu olabileceği gibi olumsuz da olabilir.

Olumluysa, dileğini yerine getirmek üzere gerekli çalışmaları yapar.

Ancak onun Masonluğa girmesini uygun görmüyorsa sorun çıkar. Bu durumda o kişiye *«Sen Masonluğa giremezsin... Bir adayın taşıması gereken niteliklere sahip değilsin»* denilmez; bir oyalama ya da atlatma stratejisi uygulanır.

Fakat Masonluğa girmek isteyen kişinin nitelikleri şimdilik yetersiz olmasına karşın gelecekte bütünlenme olasılığı varsa kendisine noksanlıkları anlatılır ve *«Henüz erkendir. Bu konuyu daha sonraki bir tarihte görüşelim»* gibi bir yanıt verilir; bu durumda verilen yanıtın bir oyalama ya da atlatma stratejisi olmadığı da özenle vurgulanır.

■ ■ ■

Kimi zaman bir mason, tanıdığı bir kimse kendisine Masonluğa girme dileğini iletince, onun ne şimdi ne de gelecekte bu dileğinin yerine getirilmesini uygun bulmuyorsa zor durumda kalabilir.

Bu zor durum, onunla olan özel ilişkisinden kaynaklanır.

Eğer bu dileğe karşı direnip onu bir locaya aday olarak önermezse, aralarındaki ilişkinin bozulması söz konusu olabilecektir. Önerirse, bu kez kendi vicdanı ile hesaplaşamayacak, hiç de doğru olmayan bir işi yapmış olmanın huzursuzluğuna düşecektir.

Böyle bir durumla karşı karşıya geldiğinde Masonluğu öncelikli tutarak direnebilen masonun pek az olduğu söylenebilir.

Ancak şu bilinmeli ki, o kişinin önerilmesinden sonra locada Masonluğa girme istemi kabul edilmeyecek olursa, ikili ilişkileri gene bozulabilir.

■ ■ ■

Masonluğa girmek isteyecek kişilerin mutlaka bilmeleri gereken çok önemli bir konu vardır:

Hiçbir mason, hiç kimseyi kendi başına "mason" yapamaz; ona ancak Masonluğa girebilmesi için yol gösterebilir.

Dolayısıyla şayet bir mason önermeyi düşündüğü bir kimseye *«Gel seni mason yapalım»* ya da buna benzer bir söz söyleyecek olursa, bu tutum ancak bir tür böbürlenme olabilir. Böyle bir söz, ya konuşmanın beceriksizce yanlış yapılışıdır ya da bir locanın tüzel kişiliğini hafife almaktır.

Herhangi bir locaya bir aday önerildiğinde, gerek ilgili obediyansın kuralları gerekse gelenekleri uyarınca yapılıp yürütmesi gereken işlemler vardır. Bunların neler olduğuna ve hangi sırayı izlediğine az sonra gireceğiz.

Bu aşamada şunu belirtelim:

Bir adayın Masonluğa alınabilmesi için, önce önerileceği locanın sonra da locanın bağlı bulunduğu obediyansın yetkili organının bu öneriye karşı çıkmaması, en sonunda önerilmiş olduğu locanın onun Masonluğa kabul edilmesine karar vermesi gerekir.

Bir diğer deyişle bu iş salt bir ya da birkaç masonun istemesiyle olmuyor!

Haricî

Bu aşamaya kadar hep "Masonluğa girmek isteyen kişi" ya da "Masonluğa girmek üzere önerilecek kişi" gibi sözler kullandık. Şimdi gelin bunu değiştirip masonik terimlerin kullanımına geçelim.

Masonluğa girmemiş olan bir kişiye "haricî" denir.

Kimileri, kendileri için böyle bir sıfatın kullanılmakta oluşundan ötürü içerler, bunun *"haksız bir yakıştırma"* hatta *"aşağılama"* olduğunu söyler. Bundan ötürü Masonluğu kınayanlar bile vardır.

Oysa burada ne bir haksızlık ne bir yakıştırma ne bir aşağılama dolayısıyla ne içerlemeyi ne de gocunmayı gerektirebilecek bir durum var. Bunu böyle gören ve böyle düşünenlerin ya Masonluğun çalışma sisteminin nasıl olduğunu ya da **"ezoterik sistem"**in ne olduğunu bilmediği anlaşılır.

Bu terim göreli bir kavramı dile getirir. Ezoterik (içrek) nitelikli bir örgüt, bir kurum ya da bir topluluğun kendi birimlerinden birinin üyesi olmayan bir kişiyi niteler. "İçeride olan kişi" ile "içeriye girmemiş olan kişi" arasındaki ayırımı tek yanlı olarak belirler.

Bu sözcüğün kullanımıyla "kesinlikle mason olamayacak bir kişi" nitelenmekte değildir. Sözcüğün Masonluktaki tanımı **"mason olmayan kişi"** biçiminde de verilebilir. Öyle yapılmayıp tek bir sözcükle özetlenmektedir; hepsi bu.

Aynı anlamda olmak üzere Türkçede Batı dillerinden dönüştürülerek alınmış olan **"profan"** sözcüğü de kullanılmaktadır.

Sözlük anlamı bakımından profan, "inisiyatik bilgileri elde etmemiş kişi" demektir. Bunun karşıtı ise **"inisiye"** yani bu tür bilgiler almış olan kişidir.

Birisi, bilgisi dahilinde "haricî" olarak nitelenirse içerleyebilir hatta kızabilir ama ona "profan" denirse hiçbir tepki göstermez hatta belki hoşuna bile gider

Çünkü "haricî" denince kendisini dışarıya atılmış gibi duyumsar fakat "profan" denince, bu sözcüğün anlamını bilmiyorsa övgüye boğulduğunu sanır; hani bu terimin ilk dört harfi "prof" ya, ondan!

Bilgisi yetersiz bir kişinin doğal tepkisi! Zaten o kişi "profesör" sözcüğünün kök anlamını da bilmez. Bunun az sonra anlatılacak olan konuyla etimolojik nitelikli bağlantısını kuramaz.

Daha önce karşılaşmamışsanız *«İnisiyatik bilgi ne demektir?»* diye bir sorunuz olabilir. (Biliyorsanız geçin.)

Bilmeyenler için bunu ancak konuyu biraz daha açarak anlatabiliriz.

Ezoterik sisteme uyarak çalışan her kurumda yeni bir üye önce o kuruma özgü birtakım sınamalardan geçirilir. Sonra belli bir ritüele uyularak törenle kuruma alınır.

Gerek sınamalar gerekse uygulanan ritüelik tören adayın duyarak ya da geçirdiği deneyimle birtakım yeni şeyler öğrenmesini, bilgiler edinmesini sağlar.

Böylece aday, bir **"inisiyasyon"**dan geçirilmiş yani **"inisiye edilmiş"** olur.

İşte "inisiyatik bilgi" denilen şey bu işlemde edinilen bilgidir.

Bunu biraz daha dar kapsamlı alırsak, "inisiyatik bilgi"yi ilgili ritüelin öğretimsel kapsamıyla özdeşleştirebiliriz ama aslında bu bilgi yalnızca ritüel ile kalmayıp adayın izlenimlerini de içerir ve bu bakımından ritüelin kapsamını aşar.

Sadece "adayın izlenimleri" denilmesi yetersiz. Buna gerek görsel gerekse paylaşımla oluşan sözel edinimler de katılır.

Batı dillerinde genellikle "initiation" biçiminde yazılan, dilimize "inisiyasyon" biçiminde dönüştürülmüş olan bu terimin sözlük anlamı "giriş" ya da "başlangıç" olarak verilebilir.

Bu terim, Türkçede pek seyrek olarak, daha çok ancak akademik bir düzeyde kullanılır. Masonlukta bunun yerine **"tekris"** teriminin kullanımı çok daha yaygın olarak benimsenmiştir.

Tekris konusu üzerinde daha sonra ayrıntılı bir şekilde duracağımız için şimdilik bu kavramları bir yana bırakalım.

Demek oluyor ki "haricî" sözcüğü "tekris olmamış kişi" anlamına da gelir.

Bunun karşıtı olan "inisiye"nin ise Türkçede tek sözcükle tam bir karşılığı yoktur. Belki "tekris olmuş" denilebilir.

Tekrisin karşılığı olmak üzere ülkemizdeki Masonluğun bir kanadında Batı dillerindeki karşılığından farklı olarak **"aydınlanma"** terimi de kullanılıyor.

İşte o zaman belki "inisiye"nin karşılığı olarak "aydınlanmış" denilebilir ama zıt anlamlısını alıp bir haricî için *"aydınlanmamış"* denilemez; bu saçma olur.

Bir de şunu özellikle, güncel dilde söylendiği üzere "altını çizerek" vurgulamak gerekir: **Herhangi bir ezoterik kurumun üyesi olan bir kişi** (ilgili kurumun bir inisiyesi) **gene ezoterik sisteme uyarak çalışmakta olan bir diğer kurumun bakış açısından ancak bir haricîdir.**

İnisiye oluş her bir ezoterik kurum için bu, ayrı ayrı söz konusudur. Dolayısıyla bir mason Masonluğa girmiş olmakla evrensel boyutta haricîlikten kurtulmuş olmaz. Bir başka ezoterik kurumun haricîsidir.

Böylece "haricî" sözcüğünün Masonluğun dışındaki bir kurum açısından bir masonun da niteliğini belirtmek için rahatça kullanılabildiğini görüyoruz.

Ezoterik nitelikli bir kurum ya da topluluğa göre o kurum ya da topluluğun üyesi olmayan tüm insanların oluşturduğu büyük toplum **"dış dünya"** ya da **"haricî âlem"** olarak anılır.

Nitekim bu terimin Masonlukta da kullanıldığını daha önceki anlatımlarımız sırasında görmüştük.

Masonluğa göre, Masonluğa girmemiş tüm insanlar ile daha önce girmiş olanlardan bir disiplin cezası sonucunda çıkarılmış (ihraç edilmiş) olanlar, dış dünyanın (haricî âlemin) üyeleridir.

Masonluğun dışındaki bir başka ezoterik kuruma göre de bu böyledir.

Bu terim de göreli (izafî/nispî) bir nitelik taşır. İçeride yapılan ezoterik (içrek) çalışmalarla, bireyin gerek özel gerekse toplum içindeki sosyal yaşamının birbirine karıştırılmaması, aralarındaki farkın vurgulanarak belirginleştirilmesi amacı ile kullanılır.

Terminolojiye çok fazla mı girdik?.. Bunları daha önceden bilenler öyle görebilir ama bilmeyenlerin de öğrenmesinde yarar var.

■ ■ ■

Bir kişinin Masonluğa girmek üzere bir locaya önerilmiş olması, onun "haricî" niteliğini kaldırmaz. Fakat bu önerinin yapıldığı tarihten başlayarak artık ona **"aday"** (namzet) denir.

Bir adayın Masonluğa girmeyi kendi özgür buyrultusuyla istemesi gerektiğine defalarca değinmiştik.

Nitekim az sonra aday ile ilgili olarak yürütülen işlemler sırasında bir **"başvuru dilekçesi"** (talepname) alınması gerektiğini göreceğiz. Böyle bir dilekçe vermiş olan aday **"istekli"** (talip) olarak da anılır.

Masonlukta haricîlik, kabul töreninin sonunda adaya "mason" unvanının verilmesiyle sona erer. Böylece adaylık da son bulur.

Bundan sonra bir mason, alacağı her bir üst derece için önce o derecenin adayı olur. "Aydınlanma", "tekris" ya da "inisiyasyon" Masonluğa kabul töreni ile bitmez; hangi rit ya da masonik sistemde çalışılıyorsa onun en son derecesini alıncaya dek sürer.

Bunu daha iyi belirtmek bakımından şöyle diyebiliriz: **Her bir üst dereceye yükselme, Masonlukta daha ergin bir aydınlanma ya da tekris sayılır.**

Aslında böyledir ama tüzük, yönetmelik ve ritüellere bakıldığında bu terimlerin sadece çırak derecesi için kullanıldığı görülür. Bunun gerekçesi ise kalfa derecesine gelindiğinde **"geçiş"**, üstat derecesinde ise **"yükselme"** terimlerinin kullanılmasıdır.

(Biliyorsunuz, bu kitabın yazarının sözcük ve terimler bakımından özel bir tercihi var. Bu tercih ilgili kurumları bağlamaz.)

Burada bu kitap üzerinde çalışıyoruz. Dolayısıyla o terimleri geçerli tutuyoruz.

Yönetimsel İşlemler

Bir loca ve bir obediyansta "yönetimsel işlemler" (idarî muameleler) terimi hayli geniş bir anlamda, birçok şeyi içermek üzere kullanılır. Burada ise bu terimi yalnızca "bir haricînin Masonluğa girişi öncesinde yapılan işler" anlamına gelmek üzere alacağız.

Birbirini izleyen bir dizgede inceleyeceğimiz bu işlemler, bir haricînin aday olarak önerilmesinin daha henüz tasarım aşamasında olduğu sırada başlar.

1. Ön Soruşturma

Bazı obediyansların uygulamalarında, bir locaya yeni bir üye önerecek olan bir mason, önerisini gerektiğince yazılı olarak iletmeden önce locanın en yetkili görevlisi olan üstad-ı muhtereme/saygıdeğer üstada böyle bir tasarımı olduğunu bildirir ve gerekli ön bilgileri verir. (Şu "üstad-ı/muhterem/saygıdeğer üstat" sözünü o kadar çok kullanacağız ki, bundan böyle ona **"loca üstadı"** diyelim.)

Zaten "saygıdeğer üstat" unvanı sadece Özgür Masonlar Büyük Locası'nda kullanılıyor. Bu kitap ise sırf ona özgü değil.

Bunun üzerine loca üstadı isterse aday ile ilgili bir "ön soruşturma" yaptırır. Buna **"ihzarî tahkikat"** da denmektedir. (İhzar = hazırlık yapma)

Bu işlemin iki olağan yöntemi vardır:

a) Önerilmesi söz konusu olan haricînin kim olduğu ve nasıl bir kimse olduğu konusunda bir inceleme yapmak üzere onu hiç tanımayan bir-iki üyeyi görevlendirir.

Böyle bir görev alan üyeler, genellikle haricî ile görüşmez, incelemelerini onun çevresinde yapar. Görüşecek olsalar bile bunun için bir başka vesile bulur, kendilerinin mason olduğunu bildirmez, locaya iletilmesi düşünülen öneriden söz etmezler.

b) Loca üstadı, önerilmesi düşünülen haricîyi ya doğrudan ya da önerecek masonun aracılığıyla bir görüşme (mülâkat) yapmak üzere çağırır. Seçeceği diğer birkaç mason da hazır bulunur.

Yukarıdaki (a) maddesine bir diyecek yok ama (b) maddesinde belirtilenlerin bir "ön soruşturması" çerçevesinde geçerliği kuşkulu… Buna benzer bir çalışmanın biraz farklı ve çok daha ayrıntılı bir biçimde, daha sonraki bir aşamada Batı ülkelerindeki bazı obediyanslarda (özellikle Fransa'da) uygulandığı biliniyor. Zaten yazarın da belirttiğini göreceğiz.

Bu işlemin amacı, boşa çıkabilecek olan bir önerinin locanın gündemine hiç getirilmemesi, böylece çalışmalardaki bir verimsizlik olasılığının önlenmesidir. Haricîyi önermeyi düşünen mason duygusallığa kapılmış ya da herhangi bir etki altında kalmış olabilir.

Eğer önerinin yapılmasında bir sakınca bulunduğu, o haricînin Masonluğa girmesi için henüz erken ya da artık çok geç olduğu anlaşılırsa; loca üstadı bu durumu öneride bulunmayı düşünen masona anlatır ve öneride bulunmaktan caymasını öğütler.

Burada "artık çok geç" ne anlama geliyor? Galiba önerilecek kişinin yaşının hayli ileri olduğu… Fakat bu "ileri yaş" nasıl tanımlanır. Bu ancak göreli bir değerlendirme olabilir.

Haricî hakkında yapılan bu ilk incelemenin olumlu bir kanıyla sonuçlanması, önerilecek olan kimsenin Masonluğa mutlaka kabul edileceği anlamına gelmez. Olumsuz bir kanıya varılmış olması da öneriyi yapmak isteyeni durdurmaz ama bundan sonraki asıl yönetimsel işlemler sırasında çıkabilecek herhangi bir sorunun ya da olumsuzluğun her türlü sorumluluğunu ona yükler.

Hazır bu konuya girmişken Fransa'da yapılmakta olan bir uygulamadan da kısaca söz edelim:

Locanın kimi seçilmiş üyeleri belli bir gün ve saatte mabedin bulunduğu binada toplanır. Haricî, dışarıda gözleri bağlanarak getirilip hepsinin ortasına oturtulur.

Herkes çeşitli konularda bir şey sorar; bir tür çapraz sorgulama yapılır. Hiçbir açıklamada bulunulmaz. Sorgulama bittikten sonra aynı şekilde binanın dışına götürülür ve gözleri açılarak uğurlanır.

Bilindiği kadarıyla bu "çapraz sorgulama" hayli zorlu…

2. Duyuru

Bazı obediyanslarda bir haricînin önerisi loca gündemine getirilmeden en az bir oturum önce böyle bir önerinin yapılacağı duyurulur.

Bu aşamada yalnızca adı ve özet kimlik bilgileri duyurulan haricî ile ilgili olmak üzere hiçbir görüşme açılmaz. Bazı obediyanslarda bu işlem hiç yapılmaz ama bazılarında çok önemli tutulur ve diğer localara da önceden bilgi verilir.

Bu uygulamanın amacı şudur: Önerilmesi düşünülen haricîyi tanıyan ve onun hakkında Masonluğa girebilmesini engelleyici nitelikte olumsuz bilgisi olan bir mason varsa, duyurunun yapılmasından sonra bildiklerini uygun bir zamanda ve ikisi arasında kalmak üzere özel olarak ilgili loca üstadına iletir. Loca üstadı bunun üzerine öneriyi getirmek isteyen masonu uyarır. Böylece Masonluğa girmesi uygun görülmeyen bir haricînin önerisinin locanın gündemine boşuna gelmesi önlenmiş olur.

Bazı obediyanslarda sözünü etmiş olduğumuz "ön soruşturma" bu duyurudan sonra yapılır.

3. Öneri

Haricîyi öneren mason locaya yazılı olarak bir **"öneri" (teklif)** verir. Bu amaçla, adayın kimlik bilgilerini ayrıntılı olarak içeren bir standart form doldurulur; buna **"Öneri Belgesi"** ya da **"Teklif Varakası"** denir.

Çoğu uygulamalarda bu belgenin haricîyi öneren kişinin yanı sıra bir diğer mason tarafından uygun bulunup desteklenerek imzalanmış olması gereklidir.

Olası sorunuz şöyle: *«Önerilecek olan kişiyi yalnızca önerecek olan mason tanıyorsa, başka hiç kimse tanımıyorsa ne yapılır?»*

Eğer kullanılan standart formun kapsamı önerinin tek bir mason tarafından yapılmasına elveriyorsa sorun yok. Mutlaka iki imza gerekiyorsa, önericinin haricîyi önceden bir başka birisiyle tanıştırması, onun da haricîyi yapılacak öneriye ikinci imzayı atacak kadar tanımasını sağlaması gerekir.

Öneri locanın olağan oturumlarından birinin gündemine alınır. Okunur; görüş belirtmek isteyenlere söz verilir. İsteyenler söz alıp görüşlerini bildirir.

Herhangi bir olumsuz görüş belirten olmazsa **oylama** yapılır. Oylama sonucu olumlu çıkarsa, yönetimsel işlemlerin bir sonraki aşamasına geçilir.

4. İstek (Talep)

Önerisi olumlu geçen bir haricîden Masonluğa girmek istediğini belirten bir başvuru dilekçesi alınır. Buna **"istek belgesi"** ya da **"talepname"** denir. Bunun için de gene bir standart form kullanılır.

Haricî, genellikle önericisi aracılığıyla kendisine iletilen bu formu doldurur. Masonluğa ne amaçla girmek istediğini açıklar ve formun kapsamında yer alan soruları yanıtlar. Buna kendisinden istenilen sayıda fotoğraf ekler.

Bu fotoğraf konusu önemli… Kimi localar bu konuda çok titiz. O fotoğrafın "vesikalık"denilen türde olsa bile ciddi nitelikli olmasını öngörüyorlar.

Bu aşamanın amacı, önerinin yapılmış olduğu tüm loca üyelerinin aday hakkında kendi anlatımına dayanarak bilgi edinmelerini sağlamaktır.

Adayın başvurusu da locanın olağan oturumlarından birinin gündemine alınır. Doldurmuş olduğu form baştan sona okunur ve görüş belirtmek isteyenlere söz verilir. İsteyenler söz alarak görüşlerini açıklar.

Bu aşamada bir geleneksel uygulama da var. Adayı öneren kişi söz alarak ayrıca ayrıntılı bilgi verebilir. Fakat bunun her yerde uygulanmadığı görülüyor.

Herhangi bir olumsuz görüş belirten olmazsa **oylama** yapılır. Oylama sonucu olumlu çıkarsa, bir sonraki yönetimsel işlem aşamasına geçmeden önce adayın başvurusu locanın bağlı olduğu obediyansın bu konuyla ilgili yetkili organına gönderilir.

Burada sözü edilen "yetkili organ", obediyansın tüzük ya da yönetmeliklerinde belirtilmiştir. Genellikle **"büyük sekreterlik"**tir. Ancak çok sayıda locası ve pek geniş bir örgütü olan obediyanslarda büyük sekreterlik tüm başvuruları incelemeye yetişemeyebilir. Böyle bir durumda daha alt düzeydeki organlar, özellikle bölge ya da il büyük locaları yetkilendirilmiş olabilir.

5. İnceleme

Obediyansın yetkili organı önce konuyla ilgili kayıtlarını inceler. Adayın daha önce herhangi bir yönetimsel işlemden geçmiş olup olmadığına bakar.

Bu işlemin gerekçesini şöyle açıklayabiliriz:

Localar birbirlerinden bağımsız olarak çalışır ve kendi yönetimsel işlemleri hakkında yalnızca bağlı oldukları obediyansın yetkili organına bilgi verir. Dolayısıyla tüm kayıtlar bir merkezde toplanır. Bir adayın aynı anda ya da kısa bir süre aralığıyla yanlışlıkla iki ayrı locaya birden önerilmesi ve iki ayrı locaya birden başvuruda bulunması olayı ile çok karşılaşılmıştır. Adayın bu konuda yeterince ayrıntılı bilgisi olmadığından, her kim kendisinden ne belge istemişse vermiş olabilir. Ayrıca, bir locada başvurusu geri çevrilmiş (reddedilmiş), bir locada düzensiz (gayri muntazam) ilân edilmiş hatta bir disiplin cezası ile uzaklaştırılmış olanların bile yeniden bir diğer locaya önerildiği görülmüştür. (Bu bağlamda bir başka obediyansta geri çevrilmiş ya da oradan çıkarılmış olanlar konusu var ama iki obediyans arasında bu bakımdan bir iletişim kurulmamışsa bunu izlemek olanaksız.)

6. Askı

Obediyansın yetkili organı, yaptığı inceleme sonucunda kayıtlarda olumsuz bir bilgi bulacak olursa durumu ilgili locaya bildirir ve yapılan işlemleri durdurur. Hiçbir olumsuz bilgiyle karşılaşmayacak olursa, adayın kimlik bilgilerini askıya çıkarır. Obediyansın tüzükleri uyarınca, tek bir aday için bu işlem aynı anda çeşitli yerlerde uygulanabilir.

Masonlukta "askı" olarak anılan bu uygulama, eskiden nikâh dairelerinin giriş kapısının yakınlarında bir yerde evlenmek için başvuranların adlarının bir "ilan tahtası" üzerine asılışına benzer. Bir mason mabedinin bulunduğu her binada mutlaka bu amaçla kullanılan bir askı yeri vardır. Adayın fotoğraflı kimlik bilgileri belli bir süre (en az bir ay) askıda kalır.

Bu işlemin amacını da şöyle özetleyebiliriz:

Localarının toplantılarına katılmak üzere gelip giden masonlar, adları askıya çıkarılmış olan adayları gözden geçirir. Hatta kuramsal olarak her masonun loca toplantısına geldiği zaman yapması gereken işlerden biri de budur. Eğer tanıdıkları ve kendilerince Masonluğa girmesi sakıncalı olan bir haricînin bir locaya başvurmuş olduğunu görecek olursa, bunu gerekçesiyle birlikte obediyansın yetkili organına bildirmesi gerekir.

Günümüzde bu uygulama sürdürülüyor ama yöntemi çağın gerekleri ve olanakları uyarınca biraz değişiyor. Bu amaçla, ilgili mason kuruluşunun kendiüyeleriarasında yürürlükte tutulan dijital iletişim portalı kullanılıyor.

Eğer belirtilen gerekçe tüzük ve gelenekler uyarınca adayın Masonluğa alınmasına engel gibi görünüyorsa, obediyansın yetkili organı bu konuyu ilgili locaya bildirir ve adayın bundan sonraki yönetimsel işlemlerini durdurur. Yararlı ya da gerekli görülürse ilgili loca üstadı ile bir sakınca belirtmiş olan masonun bir araya gelerek görüşmeleri de sağlanabilir.

7. Obediyans Onayı

Obediyansın yetkili organı, başvuruda bulunmuş aday ile ilgili herhangi bir sakınca ile karşılaşmayacak olursa; askı süresinin dolmasından sonra ilgili locaya bir yazılı onay gönderir.

Bu yazı **"onama belgesi"**, **"uygulama belgesi"**, **"tasvipname"**, **"işleme devam yazısı"** gibi değişik adlarla anılıyor.

Bu yazıyı alan loca ilgili aday ile ilgili yönetimsel işlemlerin son ve en önemli aşamasının uygulanmasına geçebilir. (Ancak bazı locaların *"nasıl olsa onaygelir"* düşüncesiyle ve zaman kazanmak amacıyla bu yazıyı beklemeden hazırlığa geçtikleri de biliniyor. Riskli!.. Onay gelmezse çok sakıncası olabilir.)

8. Soruşturma

Loca üstadı "üstat" derecesindeki en az üç deneyimli kardeşi, aday hakkında **"soruşturma"** ya da **"tahkikat"** yapmak üzere görevlendirir.

Bu görevi alanlar birbirlerinden bağımsız ve genellikle habersiz olarak çalışır.

Her biri kendi belirleyeceği yöntemle aday hakkında ayrıntılı bilgiler edinmeye girişir.

Kimisi aday ile görüşür; kimisi birkaç kez ayrı ayrı yerlerde buluşarak konuşur; kimisi de aday ile doğrudan hiç ilgilenmeksizin çevresinde araştırma yaparak bilgi toplar. (Bu bağlamda loca üstadı, görevlendirdiği her bir kardeşe hangi bakımdan ve nasıl bir soruşturma yapması gerektiği konusunda yönerge de verebilir.)

Bu görevi üstlenen kardeşlerin her birine **"soruşturma üstadı"** (tahkikat üstadı) denir. Bu bir geçici görevdir. Bu görevi alan masonları locanın görevlilerinden soruşturucu (muhakkik) ile karıştırmayalım.

Soruşturma görevini üstlenen kardeşlerden her biri, belli bir süre içinde ayrı ayrı olmak üzere loca üstadına birer yazılı rapor verir. (Bu raporun genellikle ilgili obediyans tarafından belirlenmiş bir standart formu vardır.)

Soruşturma raporları locanın olağan oturumlarından birinin gündemine alınarak okunur. Önceki işlemlerde olduğu gibi söz verilerek görüşme açılır.

Olumsuz bir görüş bildiren çıkmazsa son bir kez daha **oylama** yapılır.

Bu oylamanın sonucu da olumlu çıkarsa, Masonluğa girmek isteyen adayın kabul törenine çağırılmasına karar verilmiş olur.

Adayın önericisi ancak bundan sonra bir rahat nefes alabilir.

Nitekim aylarca sürmüş olan tüm bu işlemler sırasında adaya hiçbir bilgi vermezken, şimdi başvurusunun kabul edildiğini kendisine müjdeleyebilir ve Masonluğa kabul töreni için hazırlanmasını söyleyebilir.

■ ■ ■

Şimdi olası sorunuz: *«Tüm bu işlemlerde aday hakkında olumsuzluk çıkmayacağı varsayıldı. Ya bir olumsuzluk çıkarsa?»*

Elbette!.. Olabilir.

Ancak şimdi önce bir de oylamaların nasıl yapıldığına bakalım, öyle bir duruma daha sonra gelelim.

Oylamalar

Yönetimsel işlemleri anlatırken hep oylama yapıldığını belirttik ama bunun nasıl yapıldığına ve sonucunun nasıl değerlendirildiğine değinmedik.

Bu işlemlerde iki tür oylama yapılır. Bunlardan biri **"açık oylama"**, diğeri ise **"gizli oylama"**dır. Her obediyansın tüzüklerinde, hangi aşamadaki oylamanın hangi yöntemle yapılacağı belirtilmiştir.

Bu oylamalarda çekimserlik yoktur. Oy kullanmak da zorunludur.

Oturuma katılan ve "oy kullanma hakkı bulunan" her mason, yönetimsel işlemlerin herhangi bir aşamasında yapılan oylamada ya "olumlu" ya da "olumsuz" oy kullanır. Oylama ad okunarak yapılıyorsa, "Evet!" ya da "Hayır!" der.

Açık oylama, diğer birçok kurumda olduğu gibi genellikle el kaldırarak yapılır. Ancak bazı obediyanslarda oylamaya katılacak olanların adları sırayla okunur; adı okunan kişi az önce değindiğimiz gibi "Evet!" (Kabul!) ya da "Hayır!" (Ret!) diye seslenerek oyunu belirtir.

Bu işlemlerdeki gizli oylamaya **"skrüten"** deniyor. Bir kapalı kutu ya da kese dolaştırılır. Her mason, **"bûl"** olarak anılan bir bilyeyi bu kutu ya da keseye atar. Herkes oyunu kullandıktan sonra bûller gözden geçirilir; gerekiyorsa sayılır.

Skrütende **beyaz bûl** "Evet!" (Kabul!), **kırmızı** ya da **siyah bûl** "Hayır!" (Ret!) anlamına gelir. Hiçbir olumsuz oy çıkmazsa, oylamanın sonucu **"ak pak"** olarak belirtilir. Çok sayıda olumsuz oy verilmiş olduğu görülürse, kullanılan bûl rengine göre buna **"kırmızılama"** ya da **"siyahlama"** denir.

Şöyle bir sorunuz olabilir mi: *«Oylama sonucu ne zaman "olumlu", ne zaman "olumsuz" sayılır?»*

Bu sorunun yanıtı obediyansların tüzük ya da yönetmeliklerinde belirtilmiştir. Birbirlerinden farklıdır.

Bazı obediyanslarda oylama sonucunun "olumlu" sayılabilmesi için **"oy birliği"** gerekli görülür yani tek bir olumsuz oy bile tümünü olumsuz kılar.

Bazılarında ise bir-iki olumsuz oy, oylama sonucunun "olumsuz" sayılabilmesi bakımından yetersiz sayılır; bunun için en az üç, bazı obediyanslarda üçten çok olumsuz oy verilmiş olması gerekli görülür.

Olumsuz Sonuçlar

Adaylarla ilgili her yönetimsel işlemin baştan sona pürüzsüz geçmesi ve olumlu sonuçlanması istenir ama bu her zaman öyle olmayabilir.

Olumsuz bir sonuca yönelebilecek iki durumdan söz edebiliriz:

a) Görüş belirtmek isteyenlere söz verildiğinde, birisi bilgilerin yetersiz olduğunu, çelişkiler bulunduğunu, adayın niteliklerini uygun bulmadığını ya da Masonluğa girmesini sakıncalı gördüğünü söyleyebilir.

Evet, söyleyebilir ama gerekçesini de belirtmelidir.

Böyle bir durumda loca üstadı, yetkisini kullanarak bir çekiç vuruşu yapıp işlemleri durdurabilir. Masonik terminolojide buna **"çekiçaltı etmek"** deniyor. Bundan sonra, o adayın işlemlerinin kalmış olduğu yerden yine sürdürebilmesi ancak loca üstadının bu konuda olumlu karar vermesine bağlıdır. Loca üstadı değişirse, bu konudaki yetkiyi ancak yeni loca üstadı kullanabilir.

b) Aday ile ilgili olumsuz görüşler belirtilmiş olması, işlemin ille de çekiçaltı edilmesini zorunlu kılmaz. Loca üstadı işlemi yürütmeyi yeğleyebilir ve oylama yaptırabilir.

Ancak hiçbir karşı görüş belirtilmiş olmasa da oylama sonucu olumsuz çıkabilir.

Böyle bir durumda adayın işlemleri ister istemez, tüzük ya da yönetmeliklerde belirtilen süre boyunca (genellikle en az altı ay) dondurulur. Buna ise **"erteleme"** (imhal) deniyor.

Bir adayın işlemleri ertelenecek olursa, süresinin dolmasından sonra bunlara kalmış olduğu yerden yeniden başlanabilir.

Bazı obediyansların tüzük ya da yönetmelikleri hayli sıkı bir tutum benimsenerek hazırlanmıştır; öyle ki erteleme durumunda bir aşama geri gidilmesini ya da tüm işlemlerin al baştan edilmesini gerekli görür.

■ ■ ■

Bir locada erteleme kararı alınması loca üyelerinin çoğunu üzer ama bir de adayı önermiş olan masonun düş kırıklığına uğramasına neden olur. Bu nedenle erteleme süresinin dolmasından sonra ilgili mason önerisini bir başka locaya taşımayı düşünebilir.

Böyle bir durumda ilgili diğer locada işlemlerin nasıl yapılacağı belirtilmemiş. Açıklayalım: Orada tüm işlemler yeri baştan yani öneri aşamasından başlanarak yürütülür.

Böyle bir olgunun hiç ortaya çıkmaması için ilgili masonların özenli olmaları beklenir.

Bu bağlamda locanın üstadı da önericiden aşağı kalmamalıdır.

Bir kez işlemleri ertelemeye uğramış olan bir adayın adı yeniden gündeme alındığında yine olumsuz bir durumla karşılaşılacak olursa; Masonluğa girmek için yapılmış öneri ya da isteği geri çevrilmiş (reddedilmiş) sayılır.

Bu çoğu yerde böyledir ama bazı obediyansların tüzükleri adaya üçüncü bir fırsat daha tanınmasını öngörmüştür.

Nitekim bazı obediyanslarda bir aday için kesinlikle **geri çevirme** (ret) kararı verilecekse, özellikle olumsuz oyların çok olmaması durumunda locada son bir kez daha oylama yapılması öngörülür.

Kimi zaman locada bir adayın yönetimsel işlemlerinin ertelemeye uğrayışının aslında aday ile doğrudan ilgili olmadığı, olumsuz oy kullananların gerekçelerinin bambaşka olduğu anlaşılır.

Böyle bir şeyin Masonlukta olmaması gerekir ama olur işte!..

Yazar bunun gerekçesi üzerinde hiç durmamış. Belki de bu bağlamda masonların olumsuz tutum ve davranışlarını ortaya sermemek için…

Bunların ortaya çıkarılması loca üstadının görevidir. Her ne olursa olsun, yönetimsel işlemler bir locadaki uyumu ve kardeşlik sevgisini etkilememelidir.

■ ■ ■

Yönetimsel işlemlerin olumlu sonuçlanmış olması adayın Masonluğa kabul edildiği anlamına gelmez; kabul edilmesine ve giriş törenine çağrılmasına karar verildiği anlamına gelir.

Ancak bundan sonra da olumsuzluk doğabilir.

Kabul törenine o gün hiçbir engelinin (mazeretinin) olmamasına karşın son anda bilinmeyen bir nedenle Masonluğa girmekten vazgeçerek gelmeyen adaylar görülmüştür.

Herkesi hayrete düşüren öyle bir durum neyi gösterir?

Gerek önerinin özensiz gerekse soruşturmanın sudan yapılmış olduğunu…

Ayıp değil mi?.. Önerici de adayın soruşturma görevini üstlenmiş olanlar da utançlarından yerin altına saklansın.

■ ■ ■

Aday gelir, törene başlanır.

Törenin yürütülmesi sırasında ritüel ya da yöntemi uyarınca birkaç kez katılmakta olan masonları görüşleri sorulur. Usulen yapılmakta olan bir iş değildir bu… Adayın kabul edilmesine bu aşamada bile karşı çıkan görülebilir. Böyle bir durumda törenin durdurulup adayın geri gönderilmesinden başka çare yoktur.

Son olarak, seyrek görülen ama olmaz denilemeyen şöyle bir durum: Törenin belli aşamalarından birinde hatta sonunda aday Masonluğa girmekten vazgeçer.

Ne yapalım!.. Olmadı!.. Olmadığı da iyi oldu. Güle güle!

Masonluğa girme istemi aslında gizlice gönülsüz olan bir adaya başka ne demeli?

Böylece bir aday Masonluğun birtakım inisiyatik bilgilerini edinmiş olur. Bunun sakıncalı olup olmadığını sorabilirsiniz. Yanıtı: Değildir. Nitekim Masonluğa girip bir süre sonra ayrılanlar da o inisiyatik bilgileri edinmiyor mu?

Bu durumda «Şu halde inisiyatik bilgi diye bir şey de yok.» da diyebilirsiniz.

Demeyin.

Büktün bunların nasıl yapıldığını bilmek başka, yapılışını içinde yer alarak izlemek, deneyimlemek başka. İnisiyatik bilginin aslı, işte o izlenim ve deneyim uygulamalarındadır.